

destea

department of
economic, small business development,
tourism and environmental affairs
FREE STATE PROVINCE

Lefapha la Moruo, Tlhabollo ya Dikgwebo tse Nnyane,
Bohahlaudi le tsa Tikoloho **(DESTEA)**

MMUSO WA PROVENSE YA FREISTATA

**BUKANA YA PHIHLELLO YA
LESEDI**

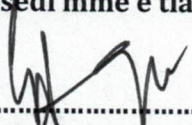
KETAPELE KA HLOOHO YA LEFAPHA

DESTEA, ho latela Molao wa Tlhabollo ya Pihlello ya Lesedi, 2000 (Molao wa 2 wa 2000), e hlophisitse bukana ena ho tsamaisa pihlello ya lesedi setjhabeng, e tsamaiswang ke DESTEA. Bukana ena e tla fa setjhaba dintlha tsa tataiso ya ho fihlella lesedi leo e leng la DESTEA. Hona ho tla thusa setjhaba ho ba le seabo sa ho nka diqeto tsa ho sebetsana le DESTEA.

Ho a bonahala hore tshebetso ya DESTEA e tla hola ka ho nnetafatsa ho ba le seabo ha setjhaba mme ka hoo ho tla thusa ka ponaletso ya mosebetsi oohle le ho nka diqeto. DESTEA e laetswe ho nnetefatsa tshebetso e ntle pusong le tsamaisong, mme e dule e ikarabella setjhabeng.

DESTEA e dumela hore le ha Molaotheo le Molao di kgothalletsa boikarabelo le ponaletso, ho ka ba le kgaello ho fihlelleng maikemisetso ana a bohlokwa. Kgaello ena e ka kenyelletsa, hara tse ding, tsena tse latelang:

- Tshireletso ya sephiri
- Ditaba tse amanang le sephiri ho tsa kgwebo
- Ditaba tsa sephiri tse amanang le puso entle le e nang le bokgoni
- Ke itlama hore DESTEA e tla leka ka hohle ho nnetefatsa hore ha ho se thibelang pihlello ya lesedi mme e tla phethahatsa melemo ya kgaolo 2 e hlahang Molaotheong.

.....
MBULELO NOKWEQU (Dr)
MOHLANKA WA LESEDI
ACTING HLOOHO YA LEFAPHA: DESTEA

LETSATSI:

TSE KA HARE

Ho ya ka Karolo 14 ya Molao wa Kgothaletso ya Phihlello ya Lesedi wa 2000 ("Molao") DESTEA e etsa hore bukana ena e fumahene setjhabeng. Bukana ena e thusa setjhaba ho utlwisisa lesedi le latelang mabapi le DESTEA.

- a) Mesebetsi ya yona
- b) Popeho ya yona ka kakaretso
- c) Direkoto tse bolokilweng
- d) Phihlello ya Direkoto
- e) Metjha ya phihlello ya direkoto.

1. SEPHEO

Sepheo sa tokomane ena ke ho sebetsa e le bukana ya Lefapha la Moruo, Tlhabollo ya Dikgwebo tse Nnyane, Bohahlaudi le tsa Tikoloho jwalo ka ha ho hlokeha ho ya ka Molao, le ho fana ka lesedi la direkoto tse bolokilweng le metjha e lokelang ho latelwa ya ho etsa kopo ya phihlello ya direkoto tsena.

2. SELELEKELA

Lefapha la Moruo, Tlhabollo ya Dikgwebo tse Nnyane, Bohahlaudi le tsa Tikoloho le ikemiseditse ho hlabolla maphelo ka Tlhabollo ya moruo e tshehetswang ke tikoloho, le ho nnetefatsa mokgwatshebetso wa puso o

lebisang tshebetsong e ntle ya tlhahiso ya mesebetsi le phokotso ya bofuma ka hara Freistata.

Bukana ena e bua ka direkoto tsohle tse matsohong a DESTEA le dikarolwana tsa yona tsa tshebetso.

KAROLO 1: MOTHO EO O KA IKGOKAHANYANG LE YENA LE ATERESE YA HAE

Ho ya ka Karolo 17, Mohlanka wa Lesedi o kgethile Mothusa Mohlanka wa Lesedi eo dintlha tsa hae di hlahellang ka tlase mona, ho nnetefatsa hore Molao o a latelwa:

Motho eo o ka ikgokahanyang le yena : Mr Mohau Rakaki

Aterese : 113 St Andrews Street
: Moahong wa St Andrews
: Mokatong wa 4, Phaposing ya 408
: Bloemfontein
: 9300

Aterese ya poso : 113 St Andrews Street
: Bloemfontein
: 9300

Mohala : (051) 400 4712
Fekse : (051) 400 9432
Emeili : rakakim@destea.gov.za

KAROLO II: TATAISO YA HO SEBEDISA MOLAO ONA (jwalo ka ha ho hlokeha, ho ya ka karolo 14 (1) (c), ha e balellwa le karolo ya 10)

Ho ya ka Karolo 10 ya Molao wa Khomishene ya Ditokelo tsa Botho, khomishene e hlophisitse bukana ya tataiso, e nang le lesedi leo motho a ka le hlohang ho phethisa tokelo e nngwe le e nngwe ya hae, ho ya ka Molao. Bukana ena ya tataiso e phatlaladitswe ka 2005, mme yona le dikarolwana tsa

yona di ka fumaneha websaeteng ya Khomishene ya Ditokelo tsa Botho ya Afrika Borwa ho www.sahrc.org.za, kapa khophi ya yona e ka fumanwa ka kotloloho Khomisheneng ya Ditokelo tsa Botho ya Afrika Borwa.

Dintlha tsa kgokahano tsa Khomishene ya Ditokelo tsa Botho ke tsena:

Aterese : Khomishene ya Ditokelo tsa Botho ya Afrika Borwa
: Yuniti ya PAIA
: Lefapha la Dipatlisiso le Ditokomane
: 29 Princess of Wales Terrace
: Seterateng sa Cur York le sa St. Andrews
: Parktown
: Johannesburg

Aterese ya Poso : Lebokoso La Poraefete x2700
: Houghton
: 2041

Mohala : (011) 877 3821/3645
Fekse : (011) 403 0668

Imeile : tsebulela@sahrc.org.za
Websaete : www.sahrc.org.za

Ka kopo, sheba Karolo 14 bakeng sa Dihlopha kaofela jwalo ka ha ho laetswe

TLHALOSO YA POPEHO YA LEFAPHA

Lefapha le thehilwe ka:

Letona: Tsamaiso
Hlooho ya Lefapha: Tsamaiso
Tlhabollo ya Dikgwebo tse Nnyane
Melawana ya Kgwebo
Tlhabollo ya Moruo Poloko
Ditaba tsa Tikoloho

Karolo III: DIHLOPHA TSA DIREKOTO TSE FUMANEHANG (jwalo ka ha karolo ya 14 (1) (e) e hlalosa

Dihlopha tse latelang tsa direkoto di fumaneha ntle le hore motho a etse kopo ya ho di fumantshwa ho ya ka MOLAO ona:

1. Tsa Basebetsi
 - a) Morero wa Tekatekano ya Khiri
 - b) Leano la Tlhabollo ya Bokgoni le romelwang Mesuweng le Barupeding ba Sektara e itseng (SETA)
 - c) Melawana le Dipehelo tsa Motheo ho tsa Khiri, tse amang basebetsi bohle
2. Melemo e unwang khirong
 - a) Letlole la Peshene ya Basebetsi ba Mmuso
 - b) Sekema sa Dithuso tsa Bongaka sa Basebetsi ba Mmuso
3. Bahlakisi

Bahlakisi ba Mafapha ke: Mohlakisi Kakaretso, Mmileng wa Zastron, Bloemfontein.

KAROLO IV: DIREKOTO TSE FUMANEHANG HO YA KA MOLAO (jwalo ka ha di hlokeha ho Karolo)

Moo ho loketseng, direkoto di fumaneha, ho ya ka Melawana e latelang ya jwale ya Afrika Borwa (moo e leng hore Molao o loketseng o tlama ho ntshwa ha direkoto):

- a) Molao wa Bophelo bo Botle le Polokeho ho tsa Mesebetsi, wa 29 wa 1996;
- b) Molao wa Dikamano Mosebetsing, wa 66 wa 1995
- c) Molao wa Tekatekano Mosebetsing, wa 55 wa 1998;
- d) Molao wa Dipehelo tsa Motheo tsa Mesebetsi, wa 75 wa 1997;

- e) Molao wa Puselletso ya ho Tswa Kotsi le Mafu Mosebetsing, wa 130 wa 1993;
- f) Molao wa Dikhampani, wa 61 wa 1973;
- g) Molao wa Inshoreense ya Tlhokeho ya Mosebetsi, wa 63 wa 2001;
- h) Molao wa Lekgetho la Boleng, wa 89 wa 1991;
- i) Molao wa Lekgetho la Khiri, wa 58 wa 1962;
- j) Molao wa Tlhabollo ya Bokgoni, wa 9 wa 1999;

KAROLO V: DINTLHA TSE BATSI TSA HO THUSA KOPONG YA PHIHLELLO YA DIREKOTO (jwalo ka ha ho hlokeha Karolong 29)

Kopo enngwe le enngwe ya rekoto e lokela ho romelwa ka foromo e boletsweng (khophi ya teng e hoketswe), e lokelang ho romelwa ho motho eo o lokelang ho ikopanya le yena eo mabitso le dintlha tsa aterese ya hae di hlahellang Karolong eo.

DESTEA e na le dihlopha tse latelang tsa direkoto, ka ditaba tsena.

KANTORO YA HLOOHO YA LEFAPHA

- a) Ngollano ka Kakaretso
- b) Ditlaleho le Dikgokahano tsa ka hare
- c) Ditokomane tsa maano
- d) Ditokomane tsa merero
- e) Ditlaleho tsa ditjhelete
- f) Direkoto tsa molao

MOHLANKA WA SEHLOOHO WA DITJHELETE

Bolaodi ba ditjhelete bo hlokomela tjhelete ya diakhaonto tsa tsamaiso tsa DESTEA le dikarolwana tsa yona tsa tshebetso. Direkoto tsa Bolaodi bo ikarabellang di bopilwe ka dihlopha tsena tse latelang:

- a) Direkoto tsa ditjhelete
- b) Ngollano ka kakaretso
- c) Direkoto tsa Botsamaisi
- d) Direkoto tsa PAYE
- e) Direkoto tsa ho kopanya
- f) Ditlaleho le dipuisano tsa ka hare
- g) Direkoto tsa setekgeniki
- h) Direkoto tsa tsamaiso ya lefapha
- i) Direkoto tsa taolo ya tsietsi
- j) Direkoto tsa tsamaiso ka kakaretso .

- k) Ditlaleho tsa bohlakisi le dipampiri tsa mosebetsi wa tshehetso
- l) Ditokomane tsa tlaleho ya Tshebediso ya Tjhelete ya Selemo le Selemo
- m) Direkoto tsa banka
- n) Rejistara ya phihlello ya thuso
- o) Ditumellano tsa khiri
- p) Diinvoese

BOHLAKISI BA KA HARE

Mosebetsi wa bohlakisi ba ka hare o etswa ke ba Bolaodi ba Bohlakisi ba ka Hare ba Lefapha. Sepheo sa ba Bolaodi bona ke ho fana ka kgodiso e

ikemetseng ya hore ditsietsi di laolwa ka botlalo. Direkoto tsa Tlhakiso ya ka hare ya Selemo le Selemo ya khampani di kenyeleditse dihlopha tse latelang:

- a) Ngollano ka kakaretso
- b) Direkoto tsa basebetsi
- c) Maano le metjha ka kakaretso ho tsa Basebetsi
- d) Direkoto tsa thupello
- e) Direkoto tsa penshene
- f) Direkoto tsa melemo ho basebetsi
- g) Direkoto tsa dikamano tsa mosebetsi
- h) Direkoto tsa molao
- i) Direkoto tsa tekatekano mosebetsing
- j) Dikontraka
- k) Direkoto tsa meputso

BOLAODI BA DITSHEBELETSO TSA SEMOLAO

Ditshebeletso tsa Semoalo di thusa ditabeng tsohle tsa molao tsa Lefapha tse amang DESTEA le diyuniti tsa yona tsa tshebetso. Direkoto tsa Ditshebeletso tsa Semolao di kenyeletsa dihlopha tse latelang:

- a) Difaele tsa mosebetsi/tshebetso
- b) Ditumellano/Direkoto tsa molao
- c) Direkoto tsa dinyewe
- d) Direkoto tsa semolao
- e) Dikeletso tsa Molao
- f) Ditlhahiso tsa Molao
- g) Ditlaleho le dikgokahano tsa kahare

BOLAODI BA TSA TIKOLOHO LE POLOKO

Bolaodi ba tsa Tikoloho le Poloko bo Tshwara diwekeshopo tsa ho kenngwa tshebetsong ha melawana ya EIA, mokgwatshebetso le phethiso ya yona. Ba fana le ka tumello dikopong tsa Tlhahlobo ya Kgahlamelo ya Tikoloho, ho ya ka NEMA. Direkoto tse latelang di bolokwa ke bolaodi bona:

- a) Direkoto tsa ho ba le seabo ha setjhaba
- b) Dikopo tsa EIA
- c) Ditumello tsa botsomi
- d) Direkoto tsa Diqeto
- e) Ditlaleho le dikgokahano tsa ka hare

BOLAODI BA TSA TLHABOLLO YA MORUO

Bolaodi ba tsa Tlhabollo ya Moruo bo fana ka Tlhabollo ya setjhaba le moruo wa Freistata, ka ho nnetefatsa hore bofuma bo a fokotseha ka hara Provinsi. Direkoto tsa bolaodi tsa Tlhabollo ya Moruo di bopilwe ka:

- a) Ngollano ka Kakaretso
- b) Direkoto tsa ditjhelete le ditekanyetso
- c) Ditlaleho le dikgokahano tsa kahare
- d) Direkoto tsa dipatlisiso, dingolwa le ditshwantsho
- e) Direkoto tsa bareki
- f) Ditaba tsa Basebedisi
- g) Lekgotla la Dinyewe la basebedisi

KAROLO VI: METJHA YA KOPO YA PHIHLELLO YA DIREKOTO LE DITEFELLO TSE BALLETSWENG

Kopo ya phihlello ya direkoto e lokela ho etswa ka mokgwa o boletsweng ho C (khophi ya yona e hoketswe mona), e lokelang ho romelwa ho Motlatsa-Mohlanka wa Lesedi atereseng, fekseng kapa nomorong ya mohala kapa ya mohala wa khomputha (imeili) atereseng eo ho fanweng ka yona ka hodimo.

Ka kopo, ela hloko hore tefello ya pele ya kopo, e sa buseletsweng ya R57.00 (e kenyeditseng VAT) e a lefshwa ha o kenya kopo eo. Tefello ena ha e sebetse dikopong tsa motho ka bo mong, tseo tsa tsona e leng, motho ya ipatlelang rekoto boyena.

Ha kopo ya phihlello ya rekoto e tswelletse, ya etsang kopo o tla lefella ho batla rekoto eo, ho e hlahisa botjha le/kapa ho hlophisa direkoto mme e tla sebetsa ho ya ka tefo e behilweng ka Molao. Tefello ya phihlello e lokela ho etswa pele ya etsang kopo a ka dumellwa ho fumana rekoto e kopilweng.

Kopo ya lesedi e tla hlahlojwa mme ya etsang kopo o tla tsebiswa pele matsatsi a 30 a feta ka mora ho fumanwa ha kopo, ka mokgwa o latelang o behilweng:

(a) Tsebiso ya keketso ya nako (ha e hlokahala) ya Molao, nako ya matsatsi a 30 e boletsweng ka hodimo e ka eketswa ka nako e sa feteng matsatsi a 30 (mashome a mararo) ka tlasa mabaka a itseng (ho tla fanwa ka dintlha mmoho le tsebiso ya nako e ekeditsweng)

(b) Tefello ya kopo ya phihlello le/kapa peheletso

Ya etsang kopo o tla tsebiswa ka tefello ya phihlello ya rekoto (ha e le teng) e lefshwang hore a fuwe rekoto eo. Ho feta moo, tefo ya peheletso e ka koptjwa mme e tla kgutliswa e felletse ha kopo e qetella e hannwe.

(c) Qeto ka kopo

Ya etsang kopo o tla tsebiswa hore kopo ya hae ya phihlello ya rekoto e dumetswe kapa e hannwe. Ha e dumetswe o tla fuwa lesedi le boletsweng ka hodimo le mabapi le tefello ya phihlello ya rekoto, peheletso efe kapa efe e lefshwang le ditaba tse ding tse amanang le seo. Ha kopo e hannwe ya etsang kopo o tla fuwa mabaka a felletseng a etsang hore kopo eo e hanwe mme o tla tsebiswa hore a ka etsa kopo lekgotleng la dinyewe mabapi le ho hanwa ha kopo ya hae hammoho le metjha (ho kenyeletsa le nako) ya ho etsa kopo e jwalo.

(d) Mabaka a ho hanwa ha kopo

i. Lefapha le ka hana, ka mabaka a utlwahalang, ho dumela ho fana ka rekoto e welang ka tlasa sehlopha se itseng. Mabaka ao Lefapha le ka hanelang motho wa boraro ka oona (eo e leng motho wa nnete), ho kenyeletsa le motho ya hlokahetseng, e ka ba a hore ke ho ipepesa ho sa amohelang.

ii. Ho sireletsa lesedi la tsa kgwebo le matsohong a Lefapha (mohlala, lesedi la ditjhelete, kgwebo, saense le tekgeniki le ka senyang ditabatabelo tsa kgwebo kapa ditjhelete tsa Lefapha kapa tsa motho wa boraro).

- iii. Ha eba ho pepeswa ha rekoto ho tla beha bophelo kapa polokeho ya motho kotsing;
- iv. Ha eba ho pepeswa ha rekoto ho tla beha tshireletso ya thepa kapa mokgwa wa dipalangwang kotsing;
- v. Ha eba ho pepeswa ha rekoto ho tla beha tshireletso ya motho tsieting kapa ho e sitisa, ho ya ka tshebetso ya tshireletso ya dipaki;
- vi. Ha eba ho pepeswa ha rekoto ho tla beha tshireletso ya motho tsieting kapa ho e sitisa, ho ya ka tshebetso ya tshireletso ya dipaki;
- vii. Ha eba ho pepeswa ha rekoto ho tla beha tshireletso ya setjhaba tsietsing kapa ho e sitisa;
- viii. Rekoto e sireleditswe tshebedisong ya ditaba tsa molao ntle le ha tshireletso ya molao e tloheletswe;
- ix. Ho pepeswa ha rekoto ho ka sitisa lefapha dipuisanong tsa dikontraka le tse ding;
- x. Rekoto e fupere lesedi ka dipatlisiso tse ntseng di etswa kapa tse tla etswa lebitsong la motho wa boraro kapa Lefapha.

(e) Direkoto tse sa fumaneheng kapa tse siyo.

Ha Lefapha le batlile rekoto mme ho dumelwa hore rekoto eo ha eyo kapa ha e fumanehe, ho tla ngolwa registareng ka mokgwa wa afidavite kapa tiisetso. Sena se tla kenyelletsa mehato e nkilweng ya ho leka ho fumana rekoto eo.

(f) Lesedi la motho wa boraro

- i. Ha ho koptjwa phihlello ya rekoto e nang le lesedi ka motho wa boraro, Lefapha le tlameha ho leka ho ikopanya le motho enwa wa boraro ho mo tsebisa ka kopo e entsweng. Sena se fa motho wa
- ii. boraro monyetla wa ho araba ho dumella ha phihlello kapa ho fana ka mabaka a ho hana ka rekoto.
- iii. Ha motho wa boraro a ka fana ka mabaka a ho dumella kapa ho hanyetsa phihlello ya rekoto, mohlanka wa rona ya filweng mosebetsi oo o tla sheba mabaka ao, ha a etsa qeto ya hore phihlello e dumellwe kapa e hanwe.

FOROMO C

KOPO YA PHIHLELLO YA DIREKOTO TSA LEFAPHA

(Karolo 18 (1) ya Molao wa Kgodiso ya Pihlello ya Lesedi, 2000 (Molao 2 wa 2000))

[Pehelo 10]

A. DINTLHA TSA LEFAPHA

Hlooho

B. DINTLHA TSA MOTHO YA ETSANG KOPO YA PHIHLELLO YA REKOTO

(a) <i>Dintlha tsa motho ya etsang kopo ya pihlello ya rekoto di lokela ho ngolwa ka tlase.</i>   (b) <i>Ho fanwe ka aterese le/kapa nomoro ya fekse ka hara Rephaboliki moo lesedi le tla romelwa teng.</i>   (c) <i>Bopaki ba boemo boo kopo e entsweng ka bona bo lokela ho hokelwa ebang ho hlokahala.</i>

Mabitso le sefane ka botlalo: _____

Nomoro ya boitsebiso: _____

Aterese ya poso:

Nomoro ya fekse: _____

Nomoro ya mohala: _____

Imeili: _____

Boemo boo kopo e entswang ka bona ha e etsetswa motho e mong:

C. DINTLHA TSA MOTHO YA ETSETSWANG KOPO

Karolo ena e lokela ho tlatswa, ha FEELA kopo ya lesedi e etswa bakeng sa motho e mong.

Mabitso le fane ka

botlalo: _____

Nomoro ya ID: _____

D. DINTLHA TSA REKOTO

- (a) Fana ka dintlha tse felletseng tsa rekoto e koptjwang, ho kenyelletswa le nomoro ya tshupiso ha o e tseba, ho etsa hore ho tsejwe moo rekoto e leng teng
- (b) Ha sebaka seo o se fuweng se sa lekane, ka kopo, tswela pele o ngole leqepheng le leng mme o le hokele foromong ena. **Ya etsang kopo o lokela ho saena maqephe ohle a ekeditsweng.**

1. **Tlhaloso ya rekoto kapa karolo e amanang le rekoto:** _____

2. Nomoro ya tshupiso, ha e le teng: _____

3. Dintlha tse ding tse ka bang teng tsa rekoto: _____

E. DITEFELLO

- (a) *Kopo ya phihlello ya rekoto, ntle le rekoto e nang le lesedi ka wena, e tla sebetswa feela ka mora ho leftswa ha tefo ya kopo*
- (b) *O tla tsebiswa ka tjehelete e lokelang ho lefshwa e le tefo ya kopo.*
- (c) *Tefello e lefshwang bakeng sa phihlello ya rekoto e itshetlehile mokgweng oo phihlello e koptjwang ka ona le nako e hlokahalang ho batlana le ho hlophisa rekoto eo.*
- (d) *Ebang ka molao o sa lokela ho lefa, ka kopo, bolela lebaka la ho se lefe.*

Lebaka la ho se lefe: _____

F. FORORMO YA PHIHLELLO YA REKOTO:

Ha e le hore o thibelwa ke boqhwalala, ho bona kapa ho utlwa rekoto ka sebopeho seo e fanweng ka sona ho ya ka 1 ho isa ho 4 bukaneng ena, hlalosa mofuta wa boqhwalala ba hao mme o bolele hore o kopa rekoto ka sebopeho sefe.

Boqhwalala _____ Mokgwa oo rekoto e koptjwang ka ona _____

Tshwaya lebokoso le tshwanetseng ka "X"

DINTLHA:

Tumello ya kopo ya hao ka sebopeho se kopilweng, e ka itshetleha sebopehong seo rekoto e fumanehang ka sona.

Phihlello ya rekoto ka sebopeho seo e kopilweng ka sona e ka hanwa ka tlasa mabaka a itseng. Ha ho le jwalo, o tla tsebiswa ha o fumantshwa rekoto ka mokgwa o mong. Tefello eo o e lefang bakeng sa rekoto, ebang e le teng, e tla tswa boholo ho ya ka sebopeho seo rekoto e kopilweng ka sona.

1. Ha rekoto e le ka sebopeho sa mongolo kapa e hatisiswe:

Khophi rekoto*		Tlhahlobo ya rekoto	
----------------	--	---------------------	--

2. Ha rekoto e na le ditshwantsho: (sena se kenyeletsa dinepe, diselaete, dikgatiso tsa vidio, ditshwantsho tsa khomputha, diseketjhe, jj).

sheba ditshwantsho		Ho etsa dikhophi tsa ditshwantsho	dikhophi tsa ditshwantsho*	
--------------------	--	-----------------------------------	----------------------------	--

3. Ha rekoto e na le mantswe a rekotilweng kapa lesedi le ka hlahiswang botjha ka mokgwa wa modumo:

(Casete e mamelwang) Ho mamela modumo		Khophi ya modumo* (Tokomane e ngotsweng kapa e hatisisweng)	
---------------------------------------	--	---	--

4. Ha rekoto e le khompuutheng kapa e le ka sebopeho se balehang ka motjhini:

Khophi e ya atisitswen g rekoto*	Khophi e hatisitsweng ya lesedi le tswang rekotong*	Khopi e sebopehong se balehang ka khomphutha* (distifi kapa diCD)	
Ha o kopile khophi ya rekoto (ka hodimo), na o lakatsa hore khophi eo e romelwe ho wena ka poso?			Ee Tjhee

G. Dintlha tsa tokelo, e loketseng kapa e lokelang ho sireletswa:

Ha sebaka seo o se fuweng se sa lekana, ka kopo tswela pele leqepheng le ka thoko mme o le hokele foromong ena.

Ya etsang kopo o lokela ho saena maqephe ohle a kenyeleditsweng.

1. Bolela hore ke tokelo efe e loketseng kapa e lokelang ho sireletswa:

2. Hlalosa hore hobaneng rekoto e kopilweng e hlokahala bakeng la tshireletso ya tokelo ya motho ya boletsweng pejana: _____

H. TSEBISO YA QETO MABAPI LE KOPO YA PHIHLELLO YA REKOTO:

O tla tsebiswa ka lengolo hore kopo ya hao e amohetswe kapa e hannwe. Ha o lakatsa ho tsebiswa ka mokgwa o mong, ka kopo hlalosa mokgwa oo, mme o fane le ka dintlha tse hlokehang ho netefatsa hore kopo ya hao e a amohelwa.

O ka rata ho tsebiswa jwang ka qeto e nkilweng mabapi le kopo ya hao ya phihlello ya rekoto?

E saennwe _____ ka la _____ 20 _____

Tshaeno ya motho ya etsang/etsetswang kopo

SEHLOMATHISO B

DITEFELLO HO YA KA DITHEO TSA SETJHABA

1. Tefello ya khophi ya bukana jwalo ka ha e boletswe molawaneng wa 5 (c) ke R0, 60 bakeng sa fothokhophi enngwe le enngwe ya leqephe la saese ya A4 kapa karolo ya yona.
2. Ditefello tsa ho hlahisa rekoto hape, e boletsweng molawaneng wa 7(1) di ka mokgwa ona:
Bakeng sa fothokhophi enngwe le enngwe ya leqephe la saese ya A4 kapa karolo ya yona ke R0, 60
 - (a) Bakeng sa khophi enngwe le enngwe e printilweng ya leqephe la saese ya A4 kapa Karolo ya yona e khomputheng kapa e balehang ka motjhini ke 0, 40
 - (b) Bakeng sa khophi ya sebopeho se balehang ka khomputha ho-
 - (i) stifi R5, 00
 - (ii) CD R40, 00
 - (c)
 - (i) Bakeng sa khophi ya ditshwantsho, ya leqephe la saese ya A4 kapa karolo ya lona ke R22, 00
 - (ii) Bakeng sa khophi ya ditswantsho ke R60, 00
 - (d)
 - (i) Bakeng sa khophi ya rekoto ya modumo, ya leqephe la saese ya A4 kapa karolo ya yona ke 12, 00

Bakeng sa khophi ya rekoto ya modumo ke R17, 00

3. Tefello ya kopo ya rekoto e lefshwang ke e mong le e mong ya etsang kopo, ntle le motho ya iketsetsang kopo, e boletsweng molawaneng wa 7(2) ke R35, 00.
4. Ditefello tsa phihlello ya rekoto tse lefshwang ke ya etsang kopo, tse boletsweng molawaneng wa 7(3) di ka mokgwa o latelang:
 - (a) Bakeng sa fothokhophi enngwe le enngwe ya leqephe la A4 kapa karolo ya lona ke R0, 60

- (b) Bakeng sa khophi enngwe le enngwe e printilweng ya leqhephe la saese ya A4 kapa karolo ya lona, e khompuheng kapa e balehang ka motjhini ke R0, 40 (c) Bakeng sa khophi e balehang khompuheng ho -
- i stifi ke R5, 00
 - ii CD ke 4R0, 00
- (d) (i) Bakeng sa khophi ya ditshwantsho, ya leqhephe la saese ya A4 kapa karolo ya yona ke R22, 00
(ii) Bakeng sa khophi ya ditshwantsho ke 60, 00
- (e) (i) Bakeng sa khophi ya rekoto ya modumo, ya leqhephe la saese ya A4 kapa karolo ya yona ke R12, 00
(ii) Bakeng sa khophi ya rekoto ya modumo ke R17, 00
- (f) Ho batlana le rekoto le ho e hlophisa bakeng sa ho e pepesa ke R15, 00 bakeng sa hora enngwe le enngwe kapa nakwana e itseng ya hora, ho sa kenyelletse hora ya pele, e batlahala bakeng sa ho batlana le ho hlophisa rekoto.

5. Ka mabaka a karolo ya 22(2) ya Molao, tsena tse latelang di a sebetsa:

- (a) Ho tshwanetse ho fete dihora tse tshelletseng pele ho ka lefella tjelele ya peheletso; mme
- (b) Nngwe borarong ba tefello ya phihlello ya rekoto e lefshwa e le peheletso ke ya etsang kopo.
- (c) Poso e lefella ha khophi ya rekoto e lokela ho romelwa ho ya etsang kopo.

SEHLOMATHISO C

DITEFELLO HO YA KA DITHEO TSA SETJHABA

1. Tefello ya khophi ya bukana jwalo ka ha e boletswe molawaneng wa 5 (c) ke R0, 60 bakeng sa fothokhophi enngwe le enngwe ya leqephe la saese ya A4 kapa karolo ya yona.
2. Ditefello tsa ho hlahisa rekoto hape, e boletsweng molawaneng wa 7(1) di ka mokgwa ona: Bakeng sa fothokhophi enngwe le enngwe ya leqephe la saese ya A4 kapa karolo ya yona ke R0, 60
 - (a) Bakeng sa khophi enngwe le enngwe e printilweng ya leqephe la saese ya A4 kapa karolo ya yona e khompuheng kapa e balehang ka motjhini ke R0, 40
 - (b) Bakeng sa khophi ya sebopeho se balehang ka khomputha ho-
 - (i) stifi 5, 00
 - (ii) CD R40, 00
 - (c)
 - (i) Bakeng sa khophi ya ditshwantsho, ya leqephe la saese ya A4 kapa karolo ya lona ke R22,00
 - (ii) Bakeng sa khophi ya ditswantsho ke R60, 00
 - (d)
 - (i) Bakeng sa khophi ya rekoto ya modumo, ya leqephe la saese ya A4 kapa karolo ya yona ke R12, 00
 - (ii) Bakeng sa khophi ya rekoto ya modumo ke R17, 00
3. Tefello ya kopo ya rekoto e lefshwang ke e mong le e mong ya etsang kopo, ntle le motho ya iketsetsang kopo, e boletsweng molawaneng wa 7(2) ke R35, 00.
4. Ditefello tsa phihlollo ya rekoto tse lefshwang ke ya etsang kopo, tse boletsweng molawaneng wa 7(3) di ka mokgwa o latelang:
 - (a) Bakeng sa fothokhophi enngwe le enngwe ya leqephe la A4 kapa karolo ya lona ke 0, 60
 - (b) Bakeng sa khophi enngwe le enngwe e printilweng ya leqephe la saese ya A4 kapa karolo ya lona, e khompuheng kapa e balehang ka motjhini ke R0, 40
 - (c) Bakeng sa khophi e balehang khompuheng ho -
 - (i) stifi ke 5, 00
 - (ii) CD ke 40, 00

- (d) (i) Bakeng sa khophi ya ditshwantsho, ya leqhephe la saese ya A4 kapa karolo ya yona ke R22,00
- (d) (ii) Bakeng sa khophi ya ditshwantsho ke R60, 00
- (e) (i) Bakeng sa khophi ya rekoto ya modumo, ya leqhephe la saese ya A4 kapa karolo ya yona ke R12, 00
- (e) (ii) Bakeng sa khophi ya rekoto ya modumo ke R17, 00
- (f) Ho batlana le rekoto le ho e hlophisa bakeng sa ho e pepesa ke R15, 00 bakeng sa hora enngwe le enngwe kapa nakwana e itseng ya hora, ho sa kenyelletse hora ya pele, e batlahalang bakeng sa ho batlana le ho hlophisa rekoto.

Ka mabaka a karolo ya 22(2) ya Molao, tsena tse latelang di a sebetsa:

- (a) Ho tshwanetse ho fete dihora tse tsheletseng pele ho ka lefella tjelele ya peheletso; mme
- (b) nngwe borarong ba tefello ya phihlello ya rekoto e lefshwa e le peheletso ke ya etsang kopo.
- (c) Poso e lefella ha khophi ya rekoto e lokela ho romelwa ho ya etsang kopo.